

ЗАТВЕРДЖЕНО
протоколом Вченої ради МДУ
від 24.02.2021 № 8
введено в дію наказом МДУ
від 25.02.2021 № 60

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету (далі – Положення) розроблено на підставі Закону України «Про вищу освіту», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261, інших нормативно-правових актів України, Статуту Маріупольського державного університету, Положення про організацію освітнього процесу в Маріупольському державному університеті, інших локальних нормативних актів Маріупольського державного університету (далі – Університет).

Це Положення регламентує питання організації та проведення окремих видів практик здобувачів вищої освіти Університету.

Практична підготовка осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними Університетом договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку.

Керівники підприємств, установ та організацій зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Проходження практики здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до законодавства.

1. МЕТА ТА ЗМІСТ ПРАКТИКИ

1.1. Метою практики здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти є оволодіння сучасними методами та формами організації праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них на базі одержаних в Університеті знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час виконання конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично оновлювати свої знання, вести наукові дослідження та творчо застосовувати отримані знання в практичній діяльності.

Мета проведення практики на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти полягає у забезпеченні розвитку навичок та вмінь здійснення самостійної науково-дослідної роботи, дослідження та експериментування, а також розвитку професійно-педагогічних компетентностей, набутті практичних навичок та досвіду проводити викладацьку роботу у закладах вищої освіти III-IV рівнів акредитації, зокрема за профілем отриманої спеціальності після отримання здобувачами вищої освіти наукового ступеня доктора філософії (PhD). Цей розвиток охоплює поглиблення і закріплення знань аспірантів з питань організації, планування та здійснення наукових досліджень, форм здійснення і організації навчального процесу в сучасних умовах; його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення;

формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять та узагальненні результатів наукових досліджень; застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку.

1.2. Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь на відповідному рівні вищої освіти.

1.3. Перелік усіх видів практик для кожної освітньої програми, їх форми, тривалість і терміни проведення визначаються в освітніх програмах та навчальних планах. Залежно від освітньої (освітньо-професійної / освітньо-наукової) програми конкретної спеціальності та спеціалізації здобувачі вищої освіти можуть проходити такі види практик:

1.3.1. на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: *навчальну*; *виробничу* (у т.ч. педагогічну); *переддипломну* - у разі виконання кваліфікаційної роботи.

1.3.2. на другому (магістерському) рівні вищої освіти за освітньо-професійною програмою: *виробничу* (у т.ч. педагогічну та асистентську – відповідно до стандартів вищої освіти та за наявності у програмі підготовки циклу психолого-педагогічних та методичних дисциплін), *переддипломну*;

1.3.3. на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти після вивчення основних фахових дисциплін: *науково-дослідну* або *асистентську* за вибором (з написанням відповідної заяви на ім'я завідувача кафедри) упродовж чотирьох тижнів у четвертому семестрі загальним обсягом 4 кредити ЄКТС (120 годин).

1.4. Завданням *навчальної практики* на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти є ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутньої професії, формування первинних професійних умінь і навичок.

1.5. Завданням *виробничої практики* на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок зі спеціальності.

1.6. Завданням *виробничої (педагогічної) практики* на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти є закріплення та поглиблення знань із психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін, їх застосування у розв'язанні конкретних педагогічних завдань, формування та розвиток педагогічних вмінь і навичок майбутніх вчителів, вироблення творчих і дослідницьких підходів до педагогічної діяльності.

1.7. Завданням *виробничої (асистентської) практики* на другому (магістерському) рівні вищої освіти є ознайомлення з формами та методами викладання дисциплін у закладі вищої освіти, формування творчого підходу до навчально-методичної роботи, вироблення критичного мислення щодо організації викладацької роботи, освітнього процесу, здобуття професійних якостей майбутнього викладача.

1.8. Завданням *переддипломної практики* на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти є узагальнення і вдосконалення набутих компетентностей, набуття професійного досвіду, а також збирання матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи.

1.9. Завданням *науково-дослідної практики* на третьому (освітньо-науковому) рівні є:

- оволодіння сучасною методологією наукового дослідження, застосування понятійного апарату методології наукових досліджень;

- закріплення знань, умінь і навичок, одержаних у процесі вивчення дисципліни «Методологія наукової діяльності» щодо формулювання мети, завдання та гіпотези наукового дослідження, планування та проведення емпіричних досліджень, методів збирання та аналізу й узагальнення необхідної наукової інформації, порівняння отриманих результатів дослідження із теоретичним обґрунтуванням проблеми;

- вивчення теоретичних класичних джерел за обраною науковою проблемою відповідно до наукової проблеми дослідження та визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній літературі;

- оволодіння вміннями формулювати висновки наукового дослідження та викладати здобуті результати у вигляді звітів, публікацій, доповідей;
- формування уявлення про сучасні інформаційні технології;
- формування навичок самоосвіти і самовдосконалення.

1.10. Завданням *асистентської практики*, що проводиться на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти після засвоєння аспірантами педагогічних навчальних дисциплін, є:

- вдосконалення у аспірантів психолого-педагогічних та методичних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;
- вивчення методики підготовки і проведення занять, організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти;
- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі: складання планів-конспектів занять, проведення різних видів аудиторних (та інших форм) занять, застосування сучасних технологій і методик навчання;
- поглиблення знань з педагогіки вищої школи, розвиток і закріплення вмінь здійснювати науково-методичний аналіз навчальних програм окремих навчальних дисциплін, оцінювати результати власної діяльності, вдосконалювати комунікативні складові викладацької діяльності.

1.11. Основним навчально-методичним документом, який встановлює зміст, наступність та взаємозв'язки між усіма видами практик, є наскрізна програма, яка розробляється відповідною кафедрою згідно з освітньою програмою та навчальним планом.

Наскрізна програма розглядається та схвалюється на засіданні кафедри, затверджується завідувачем кафедри (з обов'язковим узгодженням з гарантом ОП) та повинна переглядатися не рідше, ніж один раз на період підготовки здобувачів вищої освіти на відповідному рівні вищої освіти.

Наскрізна програма практики повинна містити перелік видів практики, компетентності та результати навчання, форми та методи перевірки рівня знань, умінь, навичок, яких мають досягти здобувачі вищої освіти.

На основі наскрізної програми практики кафедрами розробляються робочі програми відповідних видів практик.

1.12. Робоча програма практики розглядається, схвалюється на засіданні кафедри та затверджується завідувачем кафедри щорічно з обов'язковим узгодженням з гарантом ОП.

1.13. Зміст наскрізної та робочих програм відповідних видів практики повинен відповідати законодавству у сфері вищої освіти, в т.ч. і щодо практичної підготовки, вимогам стандартів вищої освіти, враховувати специфіку спеціальності та відображати останні досягнення науки й виробництва.

1.14. Наскрізні та робочі програми мають відповідати визначеній структурі (додатки № 1-2).

1.15. Крім наскрізних та робочих програм практики, кафедри можуть розробляти й інші навчально-методичні матеріали, що сприяють досягненню високої якості підготовки здобувачів вищої освіти та дієвому контролю за практичною підготовкою з боку Університету (рекомендації, інструкції тощо).

2. БАЗИ ПРАКТИК

2.1. Практика здобувачів вищої освіти проводиться на базах практики, які мають відповідати вимогам наскрізної та робочої програм практики.

2.2. В якості баз практики здобувачів вищої освіти можуть використовуватися окремі структурні підрозділи Університету, державні та недержавні установи, підприємства та організації. З урахуванням усіх вимог цього Положення, наскрізної та робочої програм практики здобувачі вищої освіти можуть проходити окремі види практик у фізичних осіб-підприємців (приватних підприємців).

Місцем проходження практики аспірантами є кафедри Університету, за якими закріплені спеціальності аспірантури. Допускається проходження практики аспірантами в інших закладах вищої освіти, наукових установах, які здійснюють педагогічну діяльність та мають наукові здобутки у сфері наукової проблематики аспірантів, за місцем їх розташування (за наявності отримання попередніх згод, відповідних попередніх домовленостей, укладених договорів між закладами /установами).

Аспіранти мають право проходити науково-дослідну /асистентську практику в інших ЗВО за кордоном, з наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики. Зазначена документація зберігається в індивідуальному плані аспіранта і розглядається під час атестації.

2.3. З базами практики Університет завчасно укладає договори на їх проведення за формою, згідно з додатком № 3. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період конкретного виду практики або до п'яти років.

2.4. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно, з дозволу відповідних кафедр, підбирати для себе місце проходження практики або пропонувати в якості бази практики місце їх фактичного (чи майбутнього) працевлаштування за профілем спеціальності.

Кафедра може дозволити здобувачеві проходити практику у запропонованій ним базі практики на підставі або укладання відповідного договору на проведення практики, або надання здобувачем гарантійного листа від підприємства (організації, установи) за формою, згідно з додатком № 4-5.

Аспіранти можуть самостійно з дозволу кафедри підбирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання. Побажання аспіранта повинно бути обґрунтовано заявою на ім'я завідувача кафедри, до якої додається лист з відповідної установи зі згодою прийняти особу для проходження практики. Зміна бази практики можлива лише з поважних причин і лише до початку практики. Рішення про можливість зміни місця проведення практики приймає завідувач кафедри за погодженням з керівником аспіранта, гарантом освітньо-наукової програми. Самостійно змінювати місце практики аспірант не має права. У разі самостійної зміни місця практики, нез'явлення до місця практики без поважних причин, аспірант вважається таким, що не виконав навчального навантаження.

2.5. Підприємства (організації, установи) незалежно від форми власності та підпорядкування, які є базами практики, повинні відповідати таким вимогам:

- наявність структур, що відповідають спеціальностям та спеціалізаціям, за якими здійснюється підготовка фахівців в Університеті;
- наявність фахівця, який може здійснювати керівництво практикою здобувачів вищої освіти;
- можливість надання здобувачам вищої освіти на час практики робочих місць;
- наявність інформаційного забезпечення практикантів щодо новітніх технологій, які використовуються в галузі;
- забезпечення виконання здобувачами вищої освіти програми практики;
- відповідність вимогам щодо забезпечення безпеки здобувачів вищої освіти під час проходження практики тощо.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ Й КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

3.1. Загальну організацію практик та контроль за їх проведенням в Університеті здійснює навчальна лабораторія з організації практик та працевлаштування випускників Університету.

3.2. Відповідальність за організацію, проведення, контроль і підведення підсумків практики на освітніх програмах спеціальностей покладається на гарантів ОП, завідувачів кафедр, деканів факультетів. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри.

3.3. Кількість кредитів, що виділяються на проходження здобувачами вищої освіти практик:

– на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти складає 18 кредитів від загальної кількості кредитів за обов'язковою частиною освітньо-професійної програми, з них 3 кредити – переддипломна практика (у разі наявності публічного захисту кваліфікаційної роботи як форми підсумкової атестації) - якщо інше не передбачено стандартом;

– на другому (магістерському) рівні вищої освіти складає 12 кредитів від загальної кількості кредитів за обов'язковою частиною освітньо-професійної програми, з них 3 кредити – переддипломна практика (у разі наявності публічного захисту кваліфікаційної роботи як форми підсумкової атестації) - якщо інше не передбачено стандартом;

3.4. На *навчальну практику* на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відводиться 3 кредити.

3.5. *Навчальна практика* проводиться паралельно з теоретичним навчанням, як правило, у 4 семестрі навчального року.

3.6. На *виробничу практику* на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відводиться 12 кредитів, як правило, по 6 кредитів на 6 та 7 семестр навчального року. На другому (магістерському) рівні вищої освіти відводиться 9 кредитів, як правило, на 1 та 2 семестри навчального року.

3.7. *Виробнича практика* проводиться виключно з відривом від теоретичного навчання.

3.8. *Переддипломна практика є обов'язковим видом практичної підготовки на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти* у разі наявності публічного захисту кваліфікаційної роботи як форми підсумкової атестації.

Переддипломна практика проводиться виключно з відривом від теоретичного навчання: на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти – на початку 8 семестру навчального року, на другому (магістерському) рівні вищої освіти – на початку 3 семестру навчального року.

3.9. Тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти під час проходження практики не може перевищувати: 30 годин (1 кредит) на тиждень, якщо практика проводиться паралельно з теоретичним навчанням; 45 годин (1,5 кредитів), якщо практика проводиться з відривом від теоретичного навчання.

3.10. Щотижневе навантаження здобувачів вищої освіти при проходженні переддипломної практики не може перевищувати 1 кредит.

3.11. Кафедрою для безпосереднього керівництва практикою здобувачів вищої освіти призначається керівник від кафедри відповідно до встановлених обсягів навчального навантаження.

3.12. Керівниками переддипломної практики призначаються керівники кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти.

3.13. В обов'язки керівника практики від кафедри входить:

– контроль за відповідністю бази практики вимогам робочої програми певного виду практики, дотриманням належних умов праці здобувачів вищої освіти та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;

– забезпечення проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж про порядок проходження практики, надання практикантам необхідних документів (направлення, програма, щоденник, календарний план, індивідуальне завдання, методичні рекомендації тощо);

– повідомлення здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики, що визначена робочою програмою практики;

– забезпечення високої якості проходження практики згідно з робочою програмою;

– участь у комісії із захисту звітів з практики здобувачів вищої освіти;

– оформлення й подання завідувачу кафедри та до навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників письмового звіту про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики здобувачів вищої освіти тощо.

3.14. Норми часу для керівників практики від Університету розраховуються відповідно до «Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників в МДУ».

3.15. Розподіл здобувачів вищої освіти на відповідні бази практики здійснюється кафедрою (проект наказу готується за місяць до початку практики).

3.16. Бази практик в особі їх перших керівників разом з керівниками практик від кафедр несуть відповідальність за організацію практики здобувачів вищої освіти.

3.17. Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, зазначені в окремих розділах договорів на проведення практики.

3.18. Здобувачі вищої освіти при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики інструктаж щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;

- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно подати керівнику практики звітну документацію, що вимагається програмою практики й скласти залік з практики.

3.19. До обов'язків навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників входить:

- підготовка проектів наказів на практику (за поданням завідувача кафедри відповідно до додатків № 6-9);

- контроль за дотриманням термінів проведення практик та поданням звітної документації;

- перевірка наявності на кафедрах навчально-методичного забезпечення практик.

4. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

4.1. Після закінчення термінів проведення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності визначається наскрізною та робочою програмами практики. До звітних матеріалів обов'язково входить щоденник практики (додаток 10).

4.2. Звіт про проходження практики захищається здобувачем вищої освіти в комісії, створеній завідувачем кафедри, до складу якої входять гарант ОП, керівники практики від кафедри та викладачі кафедри, які викладали практикантам спеціальні дисципліни (не менше 3 осіб).

Формою оцінювання практики є диференційований залік.

Оцінка за практику виставляється в відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план здобувачів вищої освіти.

4.3. Оцінка здобувачів вищої освіти за практику, що відбувалася у канікулярний період, зараховується до результатів наступного навчального семестру.

4.4. Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно.

4.5. З метою ліквідації академічної заборгованості здобувачі вищої освіти можуть направлятися на практику поза графіком паралельно з теоретичним навчанням.

4.6. Направлення здобувачів вищої освіти на практику поза графіком здійснюється при виконанні наступних умов:

- надання службової записки від завідувача кафедри на ім'я завідувача навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників, в якій міститься пояснення причини направлення здобувача вищої освіти на практику поза графіком, запропоновані терміни проходження практики, розподіл навчального навантаження для здобувача вищої освіти з урахуванням теоретичного навчання;

– підготовка окремого проєкту наказу про направлення на практику.

4.7. У разі направлення здобувачів вищої освіти на практику поза графіком паралельно з теоретичним навчанням, термін проходження практики має бути подовжений з урахуванням наявності у розкладі протягом терміну проходження практики навчальних занять – загальне щотижневе навантаження здобувачів вищої освіти з урахуванням теоретичного навчання не має перевищувати 45 годин на тиждень (1,5 кредитів).

4.8. Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування відповідних видів практики або завдань з практики відповідно до Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, у Маріупольському державному університеті.

4.9. Не пізніше тижня після захисту практики керівник практики від кафедри повинен подати звіт до навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників. Звіт має відповідати встановленій формі (додатки № 11-12).

Науковий керівник аспіранта за допомогою науково-педагогічного працівника, відповідального за навчальну дисципліну (кредитний модуль), яку буде викладати аспірант, контролює виконання аспірантом індивідуального плану та доповідає про це завідувачу кафедри і гаранту освітньо-наукової програми. Академічне навантаження, яке виконує аспірант під час асистентської практики, зараховується науково-педагогічному працівнику, що викладає навчальну дисципліну і контролює якість її викладання аспірантом (присутність НПП на занятті є обов'язковою)

4.10. Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, беруться до уваги під час моніторингу освітньої програми, загальні підсумки практичної підготовки підводяться на вчених радах факультетів та Університету не менше одного разу протягом навчального року.

На захисті практики (засіданні кафедри) науковий керівник аспіранта, викладачі кафедри (з дисциплін, залучених на практиці) та гарант освітньо-наукової програми доповідають про виконання аспірантами на практиці їх індивідуальних завдань.

Аспіранти, які з поважних причин не змогли пройти практику у запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою.

У разі невиконання аспірантом своєчасно ухваленого календарного графіку проходження практики (без поважної причини) на засіданні кафедри може прийматись рішення про недопуск аспіранта до захисту практики та його подальше відрахування з університету. В разі неподання звіту, щоденника, характеристики або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики аспірант має право на повторний захист протягом 30 днів семестру після проведення підсумкового засідання із захисту практики. У разі остаточної незадовільної оцінки вирішується питання про неможливість його подальшого навчання.

Аспірант, який відсторонений від практики або робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план і відповідно до «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету міністрів від 23 березня 2016 р., підлягає відрахуванню.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Університету в межах своїх повноважень, встановлених посадовими інструкціями.

5.2. Зміни та доповнення до Положення розглядаються на засіданні Науково-методичної ради Університету, затверджуються рішенням Вченої ради Університету та вводяться в дію наказом.

Додаток 1
до Положення
(п.1.15)

Структура наскрізної програми практик

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ року

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИК

освітньо-професійна програма _____
(назва)

спеціальність _____
(код та найменування спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет _____
(назва факультету)

20__ рік

Наскрізна програма практик
для студентів ОПП (назва) _____

спеціальності _____

Розробники:

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Наскрізна програма затверджена на засіданні
кафедри _____

Протокол від « ____ » _____ 20__ року, ____

_____, 20__ рік
_____, 20__ рік

1. Загальні положення (мають містити у т. ч. опис практик, характеристику нормативно-правової бази організації практики та баз практики)

Опис практик

Назва практики	Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики	
			Денна форма навчання	Заочна форма навчання
_____ практика	Кількість кредитів -	Галузь знань _____ (шифр і назва) ОПП _____ (назва)	нормативна	
	Загальна кількість годин -		рік підготовки	
	Тривалість практики -		-й	-й
_____ практика	Кількість кредитів -	Спеціальність _____ (код і найменування спеціальності) Рівень вищої освіти _____	нормативна	
	Загальна кількість годин -		рік підготовки	
	Тривалість практики -		-й	-й
			семестр	
			вид контролю	
			диф. залік	
			нормативна	
			рік підготовки	
			-й	-й
			семестр	
			-й	-й
			вид контролю	
			диф. залік	

2. Мета і завдання

3. Зміст практик

3.1. _____ практика

Мета і завдання

Компетентності та результати навчання

Зміст

Вимоги до звіту

Критерії оцінювання

3.2. _____ практика

Мета і завдання

Компетентності та результати навчання

Зміст

Вимоги до звіту

Критерії оцінювання

4. Рекомендована література

5. Додатки

Структура робочої програми практики

МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

(шифр і назва практики)

освітньо-професійна програма _____

(назва)

спеціальність _____

(код та найменування спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

факультет _____

(назва факультету)

20 ____ – 20 ____ рік

Робоча програма _____

(назва практики)

для студентів ОПП _____

спеціальності _____

Розробники:

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри _____

Протокол від « ____ » _____ 20__ року, ____

_____, 20__ рік
_____, 20__ рік

1. Загальні положення (мають містити у т. ч. опис практики, характеристику нормативно-правової бази організації практики та баз практики)

Опис _____ практики

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика практики	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів -	Галузь знань _____ (шифр і назва) ОПП _____ (назва) Спеціальність _____ (код і найменування спеціальності) Рівень вищої освіти _____	нормативна	
Загальна кількість годин -		рік підготовки	
		-й	-й
Тривалість практики -		семестр	
	-й	-й	
		вид контролю	
		диф. залік	

2. Мета і завдання практики

Мета

Завдання

Компетентності та результати навчання

3. Зміст та етапи практики

4. Методичні рекомендації

5. Вимоги до звіту

6. Критерії оцінювання та розподіл балів

7. Підведення підсумків

8. Рекомендована література

9. Додатки

Гарант ОП

ДОГОВІР № _____
на проведення практики здобувачів вищої освіти
Маріупольського державного університету

м. Маріуполь

« ____ » _____ 20__ р.

Маріупольський державний університет, в особі _____, що діє на підставі _____ (далі – *Заклад вищої освіти*), з однієї сторони, і _____, в особі _____, що діє на підставі _____ (далі – *База практики*), з другої сторони (далі – Сторони),

- визнаючи значення розширення співробітництва;
- з метою створення сприятливих умов для проходження різних видів практик здобувачами вищої освіти Маріупольського державного університету;
- висловлюючи готовність до освітнього, організаційно-методичного та інформаційного співробітництва при проходженні практики, уклали даний Договір про наступне:

1. База практики зобов'язується

1.1. Прийняти здобувачів вищої освіти *Закладу вищої освіти* на практику згідно з календарним планом.

1.2. Призначити наказом кваліфікованих фахівців для керівництва практикою.

1.3. Створити належні умови для виконання здобувачами вищої освіти програми практики, не допускати їх до зайняття посад та виконання робіт, що не відповідають програмі практики та майбутньому фаху.

1.4. Забезпечити здобувачам вищої освіти умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати практикантів безпечним методам праці.

1.5. Надати практикантам можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік виходів на роботу практикантів. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти *Заклад вищої освіти*.

1.7. Контролювати відвідування здобувачами вищої освіти *Бази практики*.

1.8. Після закінчення практики надати характеристику на кожного практиканта, в якій відобразити виконання програми практики, якість підготовленого ним звіту тощо.

1.9. Підтвердити проходження практики здобувачами вищої освіти письмовим повідомленням (довідкою).

1.10. Надавати здобувачам вищої освіти можливості збору інформації для курсових та кваліфікаційних робіт, що стосується діяльності підприємства, та не є комерційною таємницею.

1.11. Брати участь (за можливістю) у захисті звітів практикантів на базі *Закладу вищої освіти*.

2. Заклад вищої освіти зобов'язується

2.1. До початку практики (не пізніше ніж за тиждень) надати *Базі практики* для погодження робочу програму практики, лист про направлення здобувачів вищої освіти на практику та іншу необхідну документацію.

2.2. Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів.

2.3. Підтримувати постійний зв'язок з *Базою практики* (як в телефонному режимі, так і шляхом відвідування місця проходження практики відповідно до термінів, встановлених наказом про направлення здобувачів вищої освіти на практику).

2.4. Забезпечити додержання здобувачами вищої освіти трудової дисципліни і правил внутрішнього розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією *Бази практики* нещасних випадків, якщо вони сталися з практикантами під час проходження практики.

2.5. Запрошувати представників *Бази практики* до роботи у складі комісії для захисту звітів з практики.

2.6. Не розголошувати використану інформацію про діяльність *Бази практики* шляхом знищення курсових, кваліфікаційних робіт та звітів у встановленому порядку.

3. Інші умови

3.1. Даний Договір набирає чинності з дня його підписання Сторонами та діє протягом _____.

3.2. Після закінчення терміну дії Договору Сторони домовляються про умови його продовження.

3.3. Даний Договір укладається в двох примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному для кожної із Сторін.

3.4. Всі питання регулювання фінансових стосунків Сторін залишаються поза межами даного Договору і вирішуються окремо за взаємною домовленістю та згодою Сторін відповідно до чинного законодавства України.

3.5. Невиконання однією зі Сторін зобов'язань, взятих на себе згідно з цим Договором, є підставою для його дострокового розірвання.

3.6. У разі необхідності, до Договору можуть бути внесені зміни або доповнення, які стають невід'ємною частиною Договору і оформляються відповідним протоколом.

4. Юридичні адреси Сторін

Заклад вищої освіти

База практики

ЄДРПОУ 26593428
Маріупольський державний університет
87500 м. Маріуполь,
пр. Будівельників, 129а
т.: (0629) 58-75-91, 58-74-87

_____/_____/_____
М.П.

_____/_____/_____
М.П.

Юридичний відділ
Маріупольського державного університету

Завідувач навчальної лабораторії з організації
практик та працевлаштування випускників

ЗРАЗОК ГАРАНТІЙНОГО ЛИСТА ЗАЦІКАВЛЕНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*На бланку листа
організації, установи, підприємства*

Декану _____ факультету
Маріупольського державного університету
П.І.Б.

_____ гарантує проходження _____
(назва організації, установи, підприємства) (вид практики)
практики _____ здобувача _____ курсу першого (бакалаврського)/
(П.І.Б. здобувача вищої освіти)
другого (магістерського)/третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності
«_____» _____ факультету денної/заочної форми навчання Маріупольського
державного університету з «__» _____ 20__ по «__» _____ 20__.

Голова організації

(місце підпису)

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗРАЗОК ГАРАНТІЙНОГО ЛИСТА ЗА МІСЦЕМ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

*На бланку листа
організації, установи, підприємства*

Декану _____ факультету
Маріупольського державного університету
П.І.Б.

_____ ЦИМ ЛИСТОМ ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО _____
(Назва організації, установи, підприємства) ПІБ здобувача вищої освіти
працює в _____ з «__» _____ 20__ р. по теперішній час.
(назва організації, установи, підприємства)
_____ практику з «__» _____ 20__ по «__» _____ 20__ ,
(вид практики)
як здобувач _____ курсу першого (бакалаврського)/другого (магістерського)/третього
(освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми «_____» спеціальності
«_____» _____ факультету денної / заочної форми навчання
Маріупольського державного університету, буде проходити за місцем працевлаштування.

Голова організації

(місце підпису)

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Проект наказу
(для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та
другого (магістерського) рівня вищої освіти)

Про направлення на практику

Відповідно до навчального плану та освітньо-професійної програми підготовки фахівців «_____», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, Положення «Про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом МДУ від _____ № ____

НАКАЗУЮ:

1. Направити на _____ практику з відривом / без відриву від навчання здобувачів __ курсу першого (бакалаврського) / другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «_____» _____ факультету денної/заочної форми навчання, протягом __ тижнів з _____ по _____ в організації, підприємства та установи:

№	ПІБ здобувача вищої освіти	База практики, юридична адреса	Керівник практики
<i>За укладеними договорами на практику</i>			
1.			
<i>За місцем працевлаштування</i>			
2.			
<i>За листами зацікавлених підприємств</i>			
3.			

2. Практику провести відповідно до затвердженої робочої програми.

3. Загальне керівництво покласти на _____
(посада, прізвище, ініціали керівника практики)

4. Декану _____ факультету, завідувачу кафедри _____, _____,
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

викладачам-керівникам практики:

4.1. Провести зі здобувачами вищої освіти інструктивну нараду щодо проходження практики _____ о _____.

4.2. Систематично контролювати хід практики.

5. Завідувачу кафедри _____, _____ затвердити графік
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

відвідування баз практики викладачем кафедри з керівництва практикою:

5.1. Зв'язок з базами практик, що розташовані за межами м. Маріуполя, встановлюється керівником практики від кафедри в телефонному режимі. *(за наявності)*

№	База практики, юридична адреса	Чисельність здобувачів вищої освіти	Керівник практики	Дати відвідування
1.				

6. Керівнику практики, що здійснює загальне керівництво, прийняти звіти з практики від здобувачів вищої освіти з _____ до _____.

7. Завідувачу кафедри _____ *(назва кафедри)* _____ *(прізвище, ініціали)* створити комісію для захисту звітів з практики у складі: _____
(посади, прізвища, ініціали членів комісії)

8. Захист звітів про проходження практики здійснити _____.

9. Заслухати результати практики здобувачів вищої освіти на засіданні кафедри _____.

10. Контроль за виконанням наказу покласти на завідувача кафедри _____
(назва кафедри)

(прізвище, ініціали)

11. Звіт керівника практики від кафедри подати до навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників не пізніше тижня після захисту практики.

Перший проректор

О.В. Булатова

Проект наказу
(для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти)

Про направлення на практику

Відповідно до навчального плану та освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії « _____ », Положення «Про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом МДУ від _____ № _____

НАКАЗУЮ:

1. Направити на _____ практику з відривом від навчання здобувачів _____ курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо-наукової програми « _____ » _____ факультету денної/заочної форми навчання, протягом _____ тижнів з _____ по _____ в організації, підприємства та установи:

№	ПІБ здобувача вищої освіти	База практики, юридична адреса	Керівник практики
<i>За укладеними договорами на практику</i>			
1.			
<i>За місцем працевлаштування</i>			
2.			
<i>За листами зацікавлених підприємств</i>			
3.			

2. Практику провести відповідно до затвердженої робочої програми.

3. Загальне керівництво покласти на _____
(посада, прізвище, ініціали керівника практики)

4. Декану _____ факультету, завідувачу кафедри _____, _____,
(назва кафедри) (прізвище, ініціали),
викладачам-керівникам практики:

4.1. Провести зі здобувачами вищої освіти інструктивну нараду щодо проходження практики _____ о _____.

4.2. Систематично контролювати хід практики.

5. Завідувачу кафедри _____, _____ затвердити графік
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

відвідування баз практики викладачем кафедри з керівництва практикою:

5.1. Зв'язок з базами практик, що розташовані за межами м. Маріуполя, встановлюється керівником практики від кафедри в телефонному режимі. (за наявності)

№	База практики, юридична адреса	Чисельність здобувачів вищої освіти	Керівник практики	Дати відвідування
1.				

6. Керівнику практики, що здійснює загальне керівництво, прийняти звіти з практики від здобувачів вищої освіти з _____ до _____.

7. Завідувачу кафедри _____ створити комісію для захисту звітів з практики у складі: _____
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)
(посади, прізвища, ініціали членів комісії)

8. Захист звітів про проходження практики здійснити _____.

9. Заслухати результати практики здобувачів вищої освіти на засіданні кафедри _____.

10. Контроль за виконанням наказу покласти на завідувача кафедри _____
(назва кафедри)
_____.
(прізвище, ініціали)

11. Звіт керівника практики від кафедри подати до навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників не пізніше тижня після захисту практики.

Перший проректор

О.В. Булатова

Проект наказу
(для здобувачів вищої освіти, що перевелися, поновилися або вступили на базі вищої освіти)

Про направлення на практику

Відповідно до навчального плану та освітньо-професійної програми підготовки фахівців «_____», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, Положення «Про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом МДУ від _____ № _____

НАКАЗУЮ:

1. З метою ліквідації академічної різниці направити на _____ практику з відривом/без відриву від навчання здобувачів __ курсу першого (бакалаврського)/другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «_____» _____ факультету денної/заочної форми навчання протягом __ тижнів з _____ по _____ в організації, підприємства та установи:

№	ПІБ здобувача вищої освіти	База практики, юридична адреса	Керівник практики
<i>За укладеними договорами на практику</i>			
1.			
<i>За місцем працевлаштування</i>			
2.			
<i>За листами зацікавлених підприємств</i>			
3.			

2. Практику провести відповідно до затвердженої робочої програми.

3. Загальне керівництво покласти на _____.
(посада, прізвище, ініціали керівника практики)

4. Декану _____ факультету, завідувачу кафедри _____, _____,
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

викладачам-керівникам практики:

4.1. Провести зі здобувачами вищої освіти інструктивну нараду щодо проходження практики _____ о _____.

4.2. Систематично контролювати хід практики.

5. Завідувачу кафедри _____, _____ затвердити графік
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

відвідування баз практики викладачем кафедри з керівництва практикою:

5.1. Зв'язок з базами практик, що розташовані за межами м. Маріуполя, встановлюється керівником практики від кафедри в телефонному режимі. *(за наявності)*

№	База практики, юридична адреса	Чисельність здобувачів вищої освіти	Керівник практики	Дати відвідування
1.				

6. Керівнику практики, що здійснює загальне керівництво, прийняти звіти з практики від здобувачів вищої освіти з _____ до _____.

7. Завідувачу кафедри _____ *(назва кафедри)* _____ *(прізвище, ініціали)* створити комісію для захисту звітів з практики у складі: _____
(посади, прізвища, ініціали членів комісії)

8. Захист звітів про проходження практики здійснити _____.

9. Заслухати результати практики здобувачів вищої освіти на засіданні кафедри _____.

10. Контроль за виконанням наказу покласти на завідувача кафедри _____
(назва кафедри)

(прізвище, ініціали)

11. Звіт керівника практики від кафедри подати до навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників не пізніше тижня після захисту практики.

Перший проректор

О.В. Булатова

Проект наказу
(для здобувачів вищої освіти,
яким потрібно ліквідувати академічну заборгованість)

Про направлення на практику

Відповідно до навчального плану та освітньо-професійної програми підготовки фахівців «_____», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, Положення «Про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом МДУ від _____ № _____

НАКАЗУЮ:

1. З метою ліквідації академічної заборгованості направити на _____ практику з відривом/ без відриву від навчання здобувачів _____ курсу першого (бакалаврського)/другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «_____» _____ факультету денної/заочної форми навчання протягом _____ тижнів з _____ по _____ в організації, підприємства та установи:

№	ПІБ здобувача вищої освіти	База практики, юридична адреса	Керівник практики
<i>За укладеними договорами на практику</i>			
1.			
<i>За місцем працевлаштування</i>			
2.			
<i>За листами зацікавлених підприємств</i>			
3.			

2. Практику провести відповідно до затвердженої робочої програми.

3. Загальне керівництво покласти на _____.
(посада, прізвище, ініціали керівника практики)

4. Декану _____ факультету, завідувачу кафедри _____, _____,
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

викладачам-керівникам практики:

4.1. Провести зі здобувачами вищої освіти інструктивну нараду щодо проходження практики _____ о _____.

4.2. Систематично контролювати хід практики.

5. Завідувачу кафедри _____, _____ затвердити графік
(назва кафедри) (прізвище, ініціали)

відвідування баз практики викладачем кафедри з керівництва практикою:

5.1. Зв'язок з базами практик, що розташовані за межами м. Маріуполя, встановлюється керівником практики від кафедри в телефонному режимі. *(за наявності)*

№	База практики, юридична адреса	Чисельність здобувачів вищої освіти	Керівник практики	Дати відвідування
1.				

6. Керівнику практики, що здійснює загальне керівництво, прийняти звіти з практики від здобувачів вищої освіти з _____ до _____.

7. Завідувачу кафедри _____ *(назва кафедри)* _____ *(прізвище, ініціали)* створити комісію для захисту звітів з практики у складі: _____
(посади, прізвища, ініціали членів комісії)

8. Захист звітів про проходження практики здійснити _____.

9. Заслухати результати практики здобувачів вищої освіти на засіданні кафедри _____.

10. Контроль за виконанням наказу покласти на завідувача кафедри _____
(назва кафедри)

(прізвище, ініціали)

11. Звіт керівника практики від кафедри подати до навчальної лабораторії з організації практик та працевлаштування випускників не пізніше тижня після захисту практики.

Перший проректор

О.В. Булатова

Маріупольський державний університет

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

Здобувача вищої освіти _____ курсу першого (бакалаврського)/другого (магістерського) /третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти денної/ заочної форми навчання

(прізвище, ім'я, по батькові)

Освітньо (-професійна, -наукова) програма _____

спеціальність _____

кафедра _____

факультет _____

Здобувач першого (бакалаврського) /другого (магістерського) /третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув до бази практики « _____ » _____ 20__ р.

М.П.

(підпис керівника практики від бази) _____
(ініціали, прізвище)

Вибув з бази практики « _____ » _____ 20__ р.

М.П.

(підпис керівника практики від бази) _____
(ініціали, прізвище)

Рейтингова оцінка роботи здобувача вищої освіти

Види робіт	Оцінка (в балах)		Підпис керівника практики від закладу вищої освіти
	макс.	факт.	
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
Сума балів	100		

**Висновок керівника практики від закладу вищої освіти про проходження
практики**

Дата складання заліку « ____ » _____ 20__ року

Оцінка:
за національною шкалою _____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ECTS _____

Керівник практики від закладу вищої освіти

_____ *(підпис)*

_____ *(ініціали, прізвище)*

ЗВІТ

керівника _____
(назва практики)
здобувачів __ курсу першого (бакалаврського)/
другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «_____»
_____ факультету
денної / заочної форми навчання

Відповідно до навчального плану та освітньо-професійної програми підготовки фахівців «_____», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» затвердженого наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 № 93, Положення «Про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом МДУ від _____ № _____ протягом _____ тижнів з _____ по _____ проходила _____ практика з відривом / без відриву від навчання здобувачів вищої освіти __ курсу першого (бакалаврського)/ другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «_____» _____ факультету денної/ заочної форми навчання.

1. Бази практики відповідно до наказу:

2. Результати проходження практики:

Кількість здобувачів вищої освіти, направлених на практику	Кількість атестованих здобувачів вищої освіти	Кількість неатестованих здобувачів вищої освіти		
		Всього	З них:	
			Не пройшли практику	Пройшли практику, але не подали матеріали та не захистили звіт

3. Результати оцінювання практики:

Оцінка	Кількість здобувачів вищої освіти	% від загальної кількості здобувачів вищої освіти, направлених на практику
А (відмінно)		
В (добре)		
С (добре)		
Д (задовільно)		
Е (задовільно)		
Ф (незадовільно)		
ГХ (незадовільно)		
Не з'явився		

4. Компетентності, набуті під час проходження _____ практики:

5. Зауваження:

6. Пропозиції щодо поліпшення практики:

7. Висновок:

Керівник _____ практики

(підпис)

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

ЗВІТ

керівника _____
(назва практики)

здобувачів ____ курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
освітньо-наукової програми « _____ » _____ факультету
денної / заочної форми навчання

Відповідно до навчального плану та освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії _____, Положення «Про проведення практик здобувачів вищої освіти Маріупольського державного університету», затвердженого наказом МДУ від ____ № ____ протягом __ тижнів з ____ по ____ проходила _____ практика здобувачів __ курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньо-наукової програми « _____ » _____ факультету денної / заочної форми навчання.

1. Бази практики відповідно до наказу:

2. Результати проходження практики:

Кількість здобувачів вищої освіти, направлених на практику	Кількість атестованих здобувачів вищої освіти	Кількість неатестованих здобувачів вищої освіти		
		Всього	З них:	
			Не пройшли практику	Пройшли практику, але не подали матеріали та не захистили звіт

3. Результати оцінювання практики:

Оцінка	Кількість здобувачів вищої освіти	% від загальної кількості здобувачів вищої освіти, направлених на практику
А (відмінно)		
В (добре)		
С (добре)		
Д (задовільно)		
Е (задовільно)		
Ф (незадовільно)		
ФХ (незадовільно)		
Не з'явився		

4. Компетентності, набуті під час проходження _____ практики:

5. Зауваження:

6. Пропозиції щодо поліпшення практики:

7. Висновок:

Керівник _____ практики

(підпис)

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ